

А.О. Вітрук, здоб. ОС «магістр» (ХНУ ім. В.Н. Каразіна, Харків)

Т.Л. Слюніна, канд. екон. наук, доц. (ХНУ ім. В.Н. Каразіна, Харків)

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

У контексті цифрової трансформації, аудит розрахунків із заробітної плати набуває нових викликів та можливостей. Використання автоматизованих систем дає можливість зменшити витрати часу на рутинні розрахунки, знижує ризик помилок, пов'язаних з людським фактором, і підвищує точність даних. Проте, цифровізація також додає нові виклики, такі як кібер-ризик, потреба в адаптації аудиторських методів до технологічних змін, та дотримання оновлених регуляторних вимог.

Метою даної роботи є розгляд викликів, що виникають у процесі аудиту розрахунків із заробітної плати через цифрову трансформацію, і визначення ефективних підходів до управління ними.

Одним з ключових аспектів цифрової трансформації є автоматизація розрахункових процесів, що знижує потребу в ручній роботі. Наприклад, автоматизовані системи, такі як ERP-системи (Enterprise Resource Planning), дозволяють підприємствам проводити розрахунки зарплати автоматично на основі наявних даних, що забезпечує підвищену точність та швидкість [1]. Але тут виникає новий виклик для аудиторів — перевірка коректності роботи цих систем. Аудитори мають враховувати ризик програмних помилок, які можуть залишатися непоміченими через надмірну залежність від автоматизованих алгоритмів.

Крім того, цифровізація збільшує загрози у сфері кібербезпеки. Приклади несанкціонованого доступу до фінансових даних через вразливості у системах автоматизації стали дедалі частішими. Якщо системи розрахунків із заробітної плати зламуються, дані про зарплату співробітників можуть опинитися у відкритому доступі або бути використаними у шахрайських схемах. Це знижує довіру до безпеки аудиторських процесів, а тому аудитори повинні не лише перевіряти фінансові дані, але й аналізувати надійність систем безпеки, застосовуючи методи, які дозволяють оцінити захищеність даних.

Ще один сучасний виклик — використання штучного інтелекту для аналізу великих обсягів даних. Штучний інтелект може ефективно виявляти нетипові операції або аномалії в нарахуваннях заробітної плати, що дозволяє швидко виявляти шахрайство. Наприклад, якщо один із співробітників систематично отримує більші надбавки порівняно з іншими без обґрунтування, штучний інтелект здатен звернути увагу на таке відхилення. Але ці інструменти часто працюють за закритими алгоритмами, що ускладнює аудиторам їх перевірку. Це викликає потребу у нових підходах до оцінки коректності таких систем.

Цифрова трансформація також вимагає від аудиторів відповідності до нових регуляторних норм. Наприклад, стандарти обліку можуть регулярно змінюватися, а цифрові системи повинні швидко адаптуватися до цих змін, щоб відповідати актуальним вимогам. Для аудитора це означає необхідність моніторингу відповідності системи розрахунків актуальним нормам та вимогам і застосування процедур, що забезпечують повну відповідність.

Розглянемо основні переваги цифрових технологій, які впливають на якість та організацію аудиту розрахунків із заробітної плати.

По-перше, цифрові технології, особливо автоматизовані облікові системи, значно покращують точність і прозорість даних про заробітну плату, які використовуються у звітності. Наприклад, автоматичний розрахунок податків та утримань дозволяє знизити ризик помилок та спрощує процес формування щомісячних і річних звітів. Завдяки цьому аудиторі можуть зосередитися на стратегічніших завданнях, таких як оцінка ризиків чи розслідування потенційного шахрайства, замість того, щоб витратити час на перевірку рутинних розрахунків.

По-друге, автоматизація дозволяє аудиторам використовувати спеціалізовані аналітичні інструменти, які допомагають у виявленні аномалій і шахрайства. Наприклад, за допомогою інструментів аналізу даних можна відстежувати відхилення у нарахуваннях заробітної плати порівняно із середніми показниками у галузі, що допомагає аудиторам ефективніше виявляти можливі порушення.

По-третє, важливою перевагою цифровізації є забезпечення прозорості даних, доступних для аудиту. Автоматизовані системи дозволяють аудиторам отримувати легкий доступ до даних про кожен етап облікових операцій, що дає можливість краще відстежувати обґрунтованість витрат та відповідність процесів внутрішнім політикам підприємства.

Наслідком використання цифрових технологій є зростання вимог до забезпечення захисту даних. Аудиторські компанії повинні постійно оновлювати технічні можливості в галузі кібербезпеки, щоб знизити ризик несанкціонованого доступу до конфіденційної інформації. Впровадження багатофакторної автентифікації, шифрування даних, регулярних перевірок систем безпеки та моніторингу підозрілих активностей стає обов'язковим компонентом аудиторської роботи.

Також зростають вимоги до самих аудиторів: цифрова трансформація вимагає від аудиторів нових знань і навичок у галузі ІТ та роботи з цифровими системами. Для успішного проведення аудиту заробітної плати аудиторі повинні володіти знаннями про роботу ERP-систем, штучного інтелекту, аналіз даних та кібербезпеку. Це веде до зростання попиту на спеціалістів із цифрових технологій та появу нових спеціалізацій в аудиторській галузі, зокрема фахівців з ІТ-аудиту та експертів з даних. Компанії також заохочують розвиток компетенцій своїх співробітників через програми підвищення кваліфікації, що забезпечує аудиторам можливість працювати в умовах цифрової економіки та ефективніше вирішувати виклики, що виникають.

У цьому контексті перспективою розвитку є тісніша співпраця аудиторів із фахівцями з кібербезпеки для створення більш комплексних підходів до захисту даних та забезпечення безпеки систем розрахунків із заробітної плати.

Не менш важливою перспективою є потреба у вдосконаленні регулятивної бази. Регуляторні зміни повинні враховувати особливості роботи автоматизованих систем обліку та встановлювати відповідні вимоги для їх перевірки, що забезпечить стабільність і точність аудиторських процесів у цифрову епоху. Наприклад, міжнародні стандарти аудиту можуть бути доповнені вимогами щодо перевірки автоматизованих систем, оцінки якості даних, забезпечення кібербезпеки тощо. Це допоможе аудиторам отримати чіткі інструкції щодо перевірки цифрових систем обліку, зокрема розрахунків із заробітної плати. Такі зміни сприятимуть підвищенню довіри до аудиту в умовах цифрової економіки та забезпечать належний рівень відповідності законодавчим нормам.

Отже, цифрова трансформація надає численні переваги, одночасно створюючи нові виклики у сфері аудиту розрахунків із заробітної плати. Аудитори мають використовувати новітні технології та адаптувати свої методи до цифрової реальності, приділяючи особливу увагу кібербезпеці та відповідності нормативним вимогам. Підвищення кваліфікації аудиторів у сфері цифрових технологій, розвиток регуляторної бази та впровадження нових підходів до перевірки — це важливі кроки на шляху до забезпечення надійності та ефективності аудиторських процесів у майбутньому.

Інформаційні джерела

1. Enterprise resource planning/ Wikipedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Enterprise_resource_planning

УДК 657.6

О.В. Волошина, наук. співроб. (ННЦ «ІАЕ», Київ)

ОСНОВНІ ЦІЛІ ЯКОСТІ ЩОДО ПРИЙНЯТТЯ ТА ПРОДОВЖЕННЯ ВІДНОСИН З КЛІЄНТАМИ ТА КОНКРЕТНИХ ЗАВДАНЬ

Кожна аудиторська фірма має чітко визначити цілі якості, що стосуються прийняття та продовження відносин з клієнтами й конкретних завдань. Відповідно до МСУЯ 1 «Управління якістю для фірм, що виконують аудити чи огляди фінансової звітності, або інші завдання з надання впевненості чи супутніх послуг» [1] до них безпосередньо відноситься судження компанії стосовно прийняття або продовження відносини з клієнтом чи конкретного завдання. Воно є доречним, спираючись на: